

Bókasafn Fjölbrautaskóla Suðurlands á Selfossi

starfsskýrsla skólaárið 2022-2023

Starfsfólk:

Starfsmenn bókasafnsins eru þrír. Elín Kristbjörg Guðbrandsdóttir, forstöðumaður var í 100% stöðu, Guðrún Þórðardóttir, bókasafns- og upplýsingafræðingur í 70% stöðu og Ingveldur Jónsdóttir bókavörður í 60% stöðu frá áramótum. Guðrún annast bókasafn Garðyrkjuskólans á Reykjum en vinnur að jafnaði tvo daga í viku við bókasafn FSu. Auk þess er hún persónuverndarfulltrúi skólans.

Opnunartími:

Opnunartími safnsins er frá 8:00-16:00 mánudaga til fimmtudaga. Á föstudögum er opið til kl. 14:30.

Útlán:

Útlán eru færð á fjóra vegu: í fyrsta lagi í útlánaþátt bókasafnskerfisins Gegnis, í öðru lagi eru skammtímalán innan skólans handskráð og talin eftir hvern dag, í þriðja lagi eru fartölvuútlán skráð á sérstakt blað sem nemendur undirrita og í fjórða lagi eru tvær bækur í afgreiðslu sem útlán eru handfærð í. Önnur bókin er á afgreiðsluborði og þar skrá notendur safnsins útlán sín sjálfir þegar starfsmenn eru fjarri og í hina bókina eru handfærð útlán á safnefni eftir atvikum.

Lán innan skólans eru aðallega á útlán á kennsluefni og fartölvum í eina kennslustund.

Útlán:	Haut 2022	Vor 2023	Samtals:
Í Gegni	708	809	1517
Í bók	39	25	64
Innan skólans	1735	1444	3179
Fartölvuútlán	1192	1165	2357
SAMTALS:	3674	3443	7117

Millisafnalán:

Millisafnalán voru alls 36 talsins á skólaárinu. Þau voru fengin frá 11 bókasöfnum, bæði almennings-, framhaldsskóla- og háskólasöfnum. Eins og fyrri ár var mest fengið að láni frá Bókasafni Árborgar, alls 18 bækur.

Millisafnalán frá:	Hautönn 2022	Vorönn 2023	Samtals:
Bækur frá söfnum	21	9	30
Tímarit		1	1
Mynddiskar frá söfnum	2	1	3
SAMTALS:	23	11	34

Millisafnalán til:	Haustönn 2022	Vorönn 2023	Samtals:
Bækur til safna		2	2
SAMTALS:		2	2

Gegnir:

Bókasafn Fjölbrautaskóla Suðurlands er aðildarsafn að Gegni, samskrá íslenskra bókasafna. Nánast allt efni sem berst á safnið er skráð og tengt í Gegni. Einstaka tímarit og fréttabréf sem berast stopult eru skráð í excel-skjal inn á OneDrive í Office 365.

Kostnaður við þátttöku í Gegni var kr. 431.664 á árinu 2022 eða kr. 35.972 á mánuði. Skólinn greiðir fyrir alla mánuði ársins.

Nýtt bókasafnskerfi var tekið í notkun í júní 2022, bókasafnskerfið Alma (nýi Gegni). Alma er veflægt bókasafnskerfi sem mikil reynsla er komin á, um er að ræða skýjalausnir sem hýstar eru í gagnaveri Ex Libris í Amsterdam. Yfirfærsla á gögnum úr eldra bókasafnskerfinu (Gegni) gekk að óskum. Það var vissulega krefjandi að hefja nýtt skólaár á að læra á nýtt bókasafnskerfi, tileinka sér ný vinnubrögð og nýja hugsun varðandi skipulag safnkostsins. Landskerfi bókasafna bauð upp á fjöldann allan af námskeiðum á Teams sem starfsfólk bókasafnsins var duglegt að nýta sér. Vissulega tók tíma að læra á nýtt kerfi en með jákvæðni og þolinmæði að leiðarljósi varð lærdómsferlið svo miklu auðveldara.

Gagnasöfn:

Landsaðgangurinn á hvar.is felur í sér aðgengi allra sem tengjast netinu um íslenskar netveitur að tímaritsgreinum tæplega 19 þús. tímarita og þar af eru um 5.800 beint frá útgefendum. Framhaldsskólarnir hafa auk almenningsbókasafna, háskólabókasafna, stjórnsýslusafna, fyrirtækja og samtaka tekið þátt í kostnaði við landsaðgang að rafrænum gagnasöfnum og tímaritum á vefnum hvar.is. Greiðsluupphæð miðast við fjölda ársnema. Á árinu 2022 greiddi FSu kr. 117.124. Framhaldsskólar greiða fyrir Encyclopedia Britannica, ProQuest Central gagnasafnið og Web of Science.

Veforðabækur Snöru eru opnar á skólanetinu og eru þær mikið notaðar af nemendum og kennurum. Kennurum og starfsfólki skólans býðst heimaaðgangur að Snöru og eru fjölmargir sem nýta sér hann.

Greinasafn Morgunblaðsins er opið á skólanetinu á starfstíma skólans en lokað er fyrir aðgang yfir sumarmánuðina. Í gegnum þennan aðgang er hægt að komast í allt efni Morgunblaðsins frá deginum í dag og aftur í tímann. Í kaupbæti fær skólinn pappírseintak af blaðinu.

Elín hefur verið umsjónarmaður í FSu fyrir Turnitin frá því kerfið var tekið í notkun í apríl 2018. Í nóvember 2022 tók Þuríður Magnúsína Björnsdóttur, íslenskukennari við keflinu og annast nú umsjón með Turnitin.

Safnfræðsla:

Nýnemadagur var haldinn 17. ágúst. Alls komu 12 hópar nýnema og fengu þeir stutta kynningu á safninu og þjónustu þess.

Á haustönn fengu nemendur í FÉLA1SA05 kynningu á safninu, safnkosti og þeirri þjónustu sem í boði er. Bókasafnskerfið Gegni er kynnt fyrir þeim og þeim sýnt hvernig hægt er að leita eingöngu að safnefni í FSu. Einnig er þeim kynnt heimasíða bókasafnsins og vefurinn

timarit.is. Í lok tímans unnu nemendur saman tveir og tveir verkefni á safninu sem þjálfar þá m.a. í að finna heimildir á leitir.is

Nemendur í heimildaritun í íslensku ÍSLE3HR05 fengu kynningar í byrjun haust- og vorannar. Mikil áhersla er lögð á notkun leitir.is við heimildaleitir og að nemendur séu sjálfbjarga með að finna efni. Þeim eru kenndar ýmsar leitaraðferðir á vefnum. Einnig er vefurinn timarit.is kynntur sem og Google Scholar. Fjallað er um upplýsingalæsi og mikilvægi þess að vitna rétt í heimildir.

Talsverð verkefnavinna á safninu var lögð fyrir af kennurum og voru þá teknar saman heimildir fyrir þau verkefni, svo sem verkefni í lífeðlisfræði og jarðfræði. Teknar voru saman ævisögur fyrir söguáfangann SAGA3MS05 þar sem nemendur völdu sér ævisögur og unnu samantekt. Í áfanganum SAGA2YA05 báru nemendur saman mismunandi ritaðar heimildir sem fjölluðu um Kalda stríðið.

Skráning:

Skráning og skipulagning safnkosts er stór þáttur í daglegu starfi á bókasafninu. Nýtt safnefni er skráð eins fljótt og mögulegt er, en eldra efni eftir því sem tími vinnst til. Í september sameinaðist safnkostur Garðyrkjuskólans bókasafni FSu og bættust þá ríflega 2.000 bækur við, auk tímarita. Á skólaárinu var afskrifað töluvert af dönskum skáldsögum. Grisjun á skólasöfnum er óhjákvæmileg, hún skapar pláss fyrir endurnýjun safnkostsins sem þarf ávallt að vera í takt við þarfir nemenda og skólasamfélagsins.

Tímarit:

Bókasafnið er með fasta áskrift að 35 tímaritum og einu dagblaði. Eldri tímarit eru geymd í geymslu í kjallara en þau nýrri í gryfju bókasafnsins. Á heimasíðu bókasafnsins er að finna lista yfir tímaritaeign safnsins og vefslóðir þeirra tímarita sem eru aðgengileg á rafrænu formi.

Gjafir:

Á skólaárinu bárust bókasafninu að gjöf 12 bækur. Gefendur voru aðallega starfsmenn skólans, auk nokkurra einstaklinga og eru þeim færðar þakkir fyrir hlýhug í garð bókasafnsins.

Safnið áskilur sér rétt til að taka við gjöfum án kvaða og ráðstafa þeim eins og hentar best notendum og starfsemi.

Aðföng og skráning 2022-2023:

Aðföng	Haustönn 2022	Vorönn 2023	Samtals
Bækur	187	136	323
Mynddiskar (DVD)		53	53
Spil	7		7
SAMTALS	194	189	383

Skráður safnkostur bókasafns FSu:

Bækur og nýsigögn (eintakafjöldi)	Maí 2022	Aðföng haust 2022	Uppfærður eintakafjöldi skv. Gegni í árslok 2022	Afskr. á skóla-árinu	Aðföng vor 2023	Maí 2023
Bækur	16.428	187	18.515	182	136	18.656
Nótur	48		48			48
Myndbönd	72		70	2		68
Mynddiskar (DVD)	577		577		53	630
Mynddiskar (Blu-ray)	13		13			13
Hljómplötur	10		10			10
Geisladiskar (tónlist)	87		74	1		73
Geisladiskar (hljóðbækur)	165		165			165
MP3 hljóðbækur	9		9			9
Snældur	5		4			4
Margmiðl.diskar (tölvugögn)	27		27			27
Skyggjur og glærur	1		1			1
Leikjakassar og spil	101	7	101			108
Möppur	1		1			1
Gagnasett	6		6			6
Kort	28		28			28
SAMTALS	17.578	194	19.649	185	189	19.847

Rekstrarkostnaður 2022:

Bækur	1.098.596
Tímarit og blöð	158.760
Spil vegna íslenskukennslu	26.025
Kostnaður vegna Gegnis, landskerfis bókasafna	431.664
Landsaðgangur að gagnasöfnum	117.124
Snara, veforðabækur	140.000
Greinasafn Morgunblaðsins	47.379
Styrkur til faglegs starfs bókasafns- og uppl.fræðinga í frh.skólum	20.000
Bókaplast	51.370
Leturborðar fyrir merkivél	4.567
Prentihylki	8.288
Ljós í gryfju	42.090
Skrifstofubúnaður	3.995
Opinber gjöld	11.161
Dráttarvextir	3
	<hr/>
	2.161.022

Tæki og búnaður:

Á bókasafni FSu eru 10 borðtölvur, skanni, tveir laserprentarar: lita laserprentari (af gerðinni Canon i-SENSYS LBP673Cdw) og laserprentari af gerðinni HP LaserJet Managed MFP E52645, skrifari fyrir CD og DVD er í tölvu í kjallara, lítið stafrænt upptökutæki, sjónvarp, myndbandstæki, DVD-spilari, þrjú litlir DVD-spilarar (lánaðir í kennslustundir), ritvél, leturvél, vifta og sími.

Í desember voru sett ný ljós í gryfjuna á bókasafninu sem hægt er að deyfa eða auka eftir þörfum. Þau eru með orkusparandi LED perum. Aðgengi allra nemenda að bókasafninu var stórbætt núna í vor eftir að rafbúnaður var settur á hurð bókasafnsins við miðrými.

Alls eru ellefu fartölvur lánaðar nemendum í kennslustundir. Þær eru allar af gerðinni DELL Latitude. Útlán á þeim voru samtals 2357 á skólaárinu.

Vinnuaðstaða:

Vinnuaðstaða starfsmanna í FSu samanstendur annars vegar af afgreiðslurými og hins vegar af vinnurými inn af afgreiðslu. Við hringstigann eru tveir laser prentarar sem nemendur og starfsmenn hafa aðgang að, annar þeirra lita laserprentari. Geisladiskar og hljóðbækur eru staðsettar í hillum við afgreiðslu.

Í vinnurými inn af afgreiðslu er vinnuaðstaða til skráningar og annarrar undirbúningsvinnu. Þar er úrklippusafn sem inniheldur aðallega bæklinga og ýmislegt fræðsluefni. Í vinnurýminu eru geymdar kvikmyndir og kennslubækur sem kenndar eru hverju sinni, auk þess sem fartölvur eru geymdar þar og hægt að hlaða þær milli útlána.

Í minni geymslunni í kjallaranum er sjónvarp, myndbandstæki og DVD spilari sem nýtist m.a. við yfirfærslu myndefnis af myndböndum yfir á mynddiska. Í hópinnuaðstöðu í kjallaranum er tölva sem er aðallega notuð til skönnunar og til að skrifa mynd- og hljóðdiska. Í kjallaranum er auk þess stærri geymsla fyrir bækur og eldri tímarit.

Í Garðyrkjuskólanum er vinnuaðstaða bókasafnsfræðings á skrifstofu skólans. Bókasafn Garðyrkjuskólans er á 2. hæð í aðalbyggingu og allur safnkostur sérhæfður á sviði garðyrkju.

Fundur, námskeið og ráðstefnur:

Elín forstöðumaður safnsins sótti kennara- og starfsmannafundi á skólaárinu og fundi með stýrihópi um upplýsingatækni sem haldnir eru á tveggja til þriggja vikna fresti.

Elín fór á málþing Upplýsingar sem haldið var 18. nóvember í Stakkahlíð, húsi Menntavísindasviðs HÍ. Yfirskrift málþingsins var bókasafn framtíðarinnar.

Samstarfshópur bókasafnsfræðinga í framhaldsskólum (SBF) fundar reglulega yfir vetrartímamann. Fyrsti fundur skólaársins var haldinn í Tækniskólanum í Hafnarfirði 3. október og mættu Elín og Guðrún báðar á hann. Jólafundurinn var haldinn í MK 15. desember en sökum óviðráðanlegra aðstæðna gátu hvorki Elín né Guðrún sótt hann. En þær mættu báðar á næsta fund í Verzlunarskóla Íslands þann 30. mars. Vorfundurinn var haldinn 22. maí í Menntaskólanum að Laugarvatni. Luis Felipe Torres Meza, enskukennari við FSu, fjallaði um gervigreind (artificial intelligence) á fundinum en það málefni er orðið mjög knýjandi í skólastarfi með tilkomu gervigreindar forritsins ChatGPT. Framhaldsskólarnir styrkja faglegt starf samstarfshópsins með því að greiða 10.000 kr. árgjald fyrir hvern starfandi bókasafns- og upplýsingafræðing. Elín er gjaldkeri hópsins.

Guðrún fór á námskeið hjá Endurmenntun HÍ um persónuvernd dagana 9. og 10. maí. Á námskeiðinu var fjallað um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga með hliðsjón af Evrópulögum um persónuvernd.

Elín sótti málþingið Grósku, sem haldið var af Upplýsingu, Alefli (notendafélagi Gegnis) og Landskerfi bókasafna í Háskólanum í Reykjavík 25. maí. Mörg áhugaverð erindi voru á málþinginu, m.a. kynning á starfi Bókasafnaráðs; rætt um bókfræðigrunn Gegnis og brýna þörf á að endurvekja samráð um skráningu en það hefur legið í dvala meðan innleiðing á nýju bókasafnskerfi stóð yfir.

Hópur skjalastjóra í framhaldsskólum heldur úti póstlista og virkri umræðu inn á Teams. Hópurinn fundaði á Teams þann 12. desember.

Elín sótti nokkra fyrirlestra í streymi hjá Félagi um skjalastjórn á skólaárinu. Þann 18. október fjallaði Einar Gunnar Thoroddsen frá fjármála- og efnahagsráðuneytinu um nýútgefnar leiðbeiningar stjórnvalda um öryggisflokkun gagna íslenska ríkisins, flokkun sem tekur til allra gagna sem ríkisáðilar safna, vista, vinna með, búa til og gera aðgengileg. Þær Ásdís Káradóttir og Selma Grétarsdóttir, skjala- og gæðastjórar hjá Póstinum fjölluðu um tengsl skjala- og gæðastjórnar á fræðslufundi 15. nóvember. Upplýsingastjórnun var til umfjöllunar á fundi 15. febrúar en þá fjallaði Gunnhildur Lilja Sigmundsdóttir, ráðgjafi hjá Spektra, um undirstöðuatriði og ferli upplýsingarstjórnunar, af hverju hún skiptir máli og hverju er gott að huga að við innleiðingu hennar.

Elín nýtti sér námskeið um skjalavörslu og skjalastjórn afhendingarskyldra aðila sem Þjóðskjalasafn Íslands stendur fyrir. Öll námskeiðin voru kennd í gegnum Teams, mjög fróðleg og vel fram sett. Vorráðstefna Þjóðskjalasafns var haldin 16. maí og fylgdist Elín með henni í streymi. Aðalfyrirlesari ráðstefnunnar var kanadíska fræðikonan Laura Millar og kallaðist fyrirlestur hennar Half-told tales, facts, evidence, and the search for truth. Hún hefur starfað í nærri 40 ár á sviði skjala- og upplýsingastjórnunar og gefið út fjölda bóka um skjalavörslu og skjalastjórn.

Fyrsti fundur starfsfólks á skólasöfnum á Suðurlandi var haldinn í FSu 15. mars, fundarmenn voru tólf talsins frá tíu skólum. Tilgangur fundarins var að efla samvinnu og skapa tengsl á milli starfsfólks safnanna. Elísa Elíasdóttur, forstöðumaður Héraðsbókasafns Rangæinga sagði frá safninu og samstarfsverkefninu ‚Vettvangur sköpunar‘ með Borgarbókasafni. Hrönn Sigurðardóttir sagði frá fyrirkomulagi um lán á bókum og bekkjarsettum milli skóla. Guðrún Þórðardóttir, FSu leiddi sýnikennslu í aðfangapættinum í Ölmú (nýja Gegni) og Elín kynnti tölfræðiþáttinn o.fl. í kerfinu. Eftir fundinn var stofnuð Facebook síðan ‚Skólabókasöfn á Suðurlandi‘. Vonandi verður framhald á þessu samstarfi.

Elín, Ingveldur og Guðrún lögðu land undir fót og sóttu Erasmus+ námskeið í Aþenu dagana 3.-7. apríl. Námskeiðið fjallaði um upplýsinga- og miðlalæsi í skólastarfi (media information literacy in education) og var undir handleiðslu Vasilis Siochos, doktorsnema í upplýsingafræði við Ionian háskólann á Korfú. Auk upplýsingalæsis var fjallað um læsi á hina miðla nútímans, fjölmiðla, netið, tækni, auglýsingar o.fl. Skoðuð voru fimm lögmál miðla- og upplýsingalæsis sem UNESCO hefur lagt fram. Einnig var fjallað um lýsigögn (metadata) sem notuð eru skilgreina og merkja hvers kyns gögn á netinu og auðvelda aðgengi að þeim, einnig var fjallað um Web 2.0. Kenndar aðferðir við að greina falsfréttir, höfundarréttur var til umfjöllunar og í því samhengi voru samtökin Creative Commons kynnt en þau hafa beitt sér fyrir auðveldara aðgengi að fræðiefni og um leið að tryggja höfundarrétt fræðimanna á sínu efni. Námskeiðið var mjög fróðlegt og margt nýtt sem við lærðum. Það kom okkur á óvart að við þrjár vorum einu þátttakendur námskeiðsins, það hefði vissulega verið skemmtilegra að hitta kollega frá öðrum löndum og fræðast af þeim. En engu að síður voru dagarnir í Aþenu ánægjulegir og fengum við tækifæri til að skoða borgina og þá merkilegu sögu sem hún hefur að geyma.

Lokaorð

Skólahald færðist aftur í eðlilegt horf eftir síðustu ár sem hafa markast af Covid-19 faraldrinum. Starfsemi bókasafnsins gekk vel og munaði miklu að fá Guðrúnu með sína reynslu og þekkingu til starfa. Nemendur koma mikið á safnið til að læra og vinna hópverkefni en einnig til að njóta næðis í erli dagsins. Allt samstarf við kennara var með ágætum og létu þeir vita með góðum fyrirvara af verkefnum sem voru að fara í gang. Lögð er áhersla á að koma til móts við þeirra óskir um innkaup á efni og efla þar með safnkost.

Selfossi 2. júní 2023

Elín Kristbjörg Guðbrandsdóttir
forstöðumaður bókasafns Fjölbrautaskóla Suðurlands